

Вих. № 08/3 - 69
Від 12.06.17

В.о. Голови Національного
банку України
СМОЛІЙ Я.В.

Щодо ліцензування операцій
на фондовому ринку

Шановний Якове Васильовичу!

Асоціація «Українські фондові торговці» (далі – Асоціація) є саморегулювальною організацією професійних учасників фондового ринку. Асоціація об'єднує торговців цінними паперами та депозитарні установи. Головним завданнями Асоціації є захист інтересів її членів, сприяння стабільному розвитку фондового ринку України.

Триває дискусія щодо необхідності оформлення валютної ліцензії при здійсненні операцій з цінними паперами, емітованих в Україні, за участю нерезидентів. Така дискусія обумовлена існуючою правовою базою.

Так, відповідно до ст. 1 Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 № 15-93 (далі – Декрет) валютними цінностями є валюта України а також цінні папери (акції, облігації, купони до них, бони, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, ощадні книжки, інші фінансові та банківські документи), виражені у валюті України, в іноземній валюті або банківських металах.

А валютними операціями є операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, за винятком операцій, що здійснюються між резидентами у валюті України.

Відповідно до ст. 2 Декрету резиденти і нерезиденти мають право здійснювати валютні операції з урахуванням обмежень, встановлених цим Декретом та іншими актами валютного законодавства України.

Відповідно до п. 2 ст. 5 Декрету НБУ видає індивідуальні та генеральні ліцензії на здійснення валютних операцій, які підпадають під режим ліцензування згідно з цим Декретом. Генеральні ліцензії видаються фінансовим установам України на здійснення валютних операцій, що не потребують індивідуальної ліцензії, на весь період дії режиму валютного регулювання.

Відповідно до ст. 16 Декрету незаконні скуповування, продаж, обмін чи використання валютних цінностей як засобу платежу або як застави, тобто

вчинення цих дій без відповідного дозволу (ліцензії), якщо відповідно до цього Декрету та інших актів валютного законодавства наявність такого дозволу (ліцензії) є обов'язковою, тягнуть за собою адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством України.

Зокрема, до резидентів, нерезидентів, винних у порушенні правил валютного регулювання і валютного контролю, застосовуються такі міри відповідальності (фінансові санкції) за здійснення операцій з валютними цінностями, що передбачені п. 2 ст. 5 цього Декрету, без одержання генеральної ліцензії НБУ – штраф у сумі, еквівалентній сумі (вартості) зазначених валютних цінностей, перерахованій у валюту України за обмінним курсом НБУ на день здійснення таких операцій, з виключенням банку із Республіканської книги реєстрації банків або без такого виключення;

Відповідно до п. 1.2. Положення про порядок надання небанківським фінансовим установам, національному оператору поштового зв'язку генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій, затвердженого Постановою НБУ від 09.08.2002 № 297, небанківська фінансова установа має право здійснювати операції, передбачені ст. 4 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», якщо вони є валютними операціями тільки після отримання генеральної ліцензії згідно з п. 2 ст. 5 Декрету.

Відповідно до п. 10 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» фінансовими вважаються такі послуги як професійна діяльність на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» фінансова установа - юридична особа, яка відповідно до закону надає одну чи декілька фінансових послуг та внесена до відповідного реєстру в установленому законом порядку.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» професійною діяльністю на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню є брокерська та дилерська діяльність, андеррайтинг, діяльність з управління цінними паперами, діяльність з управління активами, діяльність з управління іпотечним покриттям, депозитарна діяльність депозитарної установи, діяльність із зберігання активів інститутів спільного інвестування, діяльність із зберігання активів пенсійних фондів, діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку, клірингова діяльність.

Відповідно до ст. 17 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» професійна діяльність з торгівлі цінними паперами на фондовому ринку - брокерська діяльність (далі – брокерська діяльність) є укладенням торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів (зокрема на підставі договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів від свого імені (від імені іншої особи), за дорученням і за рахунок іншої особи.

А професійна діяльність з торгівлі цінними паперами на фондовому ринку - дилерська діяльність (далі – дилерська діяльність) - укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів щодо цінних паперів та інших фінансових

інструментів від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу, крім випадків, передбачених законом.

З наведеного можна зробити таке припущення, що правочини за участю нерезидентів з всіма цінними паперами та валютою України можуть розглядатись як ліцензований Національним банком України вид діяльності, навіть якщо розрахунки за ними здійснюються в національній валюті.

Враховуючи таке, просимо надати роз'яснення з таких питань:

- 1) чи належить до операцій пов'язаних з переходом права власності на валютні цінності укладання правочинів щодо цінних паперів, з нерезидентом розрахунки з якими передбачено в валюті України?
- 2) чи належить до операцій пов'язаних з переходом права власності на валютні цінності виконання правочинів щодо цінних паперів, з нерезидентом розрахунки з якими здійснюються в валюті України?
- 3) чи підлягає ліцензуванню Національним банком України укладання, виконання правочинів з нерезидентом, предметом яких є цінні папери, а оплата здійснюється в валюті України в межах України при здійсненні дилерської діяльності?
- 4) чи підлягає ліцензуванню Національним банком України укладання, виконання правочинів з нерезидентом, предметом яких є цінні папери, а оплата здійснюється в валюті України в межах України при здійсненні брокерської діяльності якщо:
 - перехід права власності на цінні папери здійснюється за участі торговця цінними паперами?
 - перехід права власності на цінні папери здійснюється без участі торговця цінними паперами?
 - розрахунки в валюті України здійснюється за участі торговця цінними паперами?
 - розрахунки в валюті України здійснюються без участі торговця цінними паперами?
- 5) чи підлягає ліцензуванню Національним банком України перереєстрація депозитарними установами прав власності на цінні папери при виконанні правочинів з відчуження таких цінних паперів, укладених між резидентом та нерезидентом?
- 6) чи підлягає ліцензуванню Національним банком України перереєстрація депозитарними установами прав власності на цінні папери при виконанні правочинів з відчуження таких цінних паперів, укладених між резидентом – депозитарною установою та нерезидентом?

З повагою

Президент Асоціації

Н.А. ГУРЖИЙ